GAZETA KRAKOWSKA

No. 45.

W Niedzielę Dnia 5. Czerwca 1803.

Z Wiednia d. 28. *Maia.*

We środę dnia 25 t. m. przenieśli się Cesarstwo Jchmość do letniego zamku Laxenburga.

J. C. K. M. raczył nayłaskawiey mianować Franciszka barona Juritsch C. K. aktualnym podkomorzem.

D. 19. t. m. po południu o godzinie 3 Wielki Xżę Ferdynand, który d. 16 w towarzystwie Xcia Rospigliosi i margrabi Manfredini wyiechał z Salzburga, powracaiąc tu, przybył do Pragi i stanął w zamku królewskim.

Z Konstantynopola d. 16. *Kwietnia.*

W. Sułtan postanowił corocznie zwiedzić iednę prowincyą swego państwa, dla przeświadczenia się osobiście o iey stanie. Naypierwsza podroż będzie do azyatyckich prowincyy.

Z Arabii nadchodzą ciągle niepomyślne wiadomości dla Porty. Nowy buntownik religiyny Abdal Wechab, coraz bardziey się rozszerza.

Względem żeglugi na czarnem morzu oświadczyła Porta, iż to byłyby przeciw iey interessowi większe nadawać korzyści obcem okrętom, niżeli tureckim. Pozwoliła tedy wszystkim okrętom swego kraiu odwiedzać wszystkie rossyyskie porty, i wozić tam lub stamtąd wywozić co im się tylko podoba, bez żadney przechodowey opłaty. Od czasu tego pozwolenia widziemy codziennie wiele okrętow przychodzących ze zbożem do portu stambulskiego, przez co cena żyta znacznie spadła.

Z Ratysbony d. 16. *Maia.*

Lubo prace deputacyi rzeskiey iuż się ukończyły; ale ponieważ tyle ieszcze rzeczy, tyczących się politycznego urządzenia Niemiec, iako to podzielenia ich na cyrkuły i onych urządzenie, do ułatwienia pozostaie, zatem zdaie się, iż nowa kommissya do tego wyznaczoną zostanie, o co iuż poseł Brandeburski na ostatnim posiedzeniu seymu wnosił, a posłowie Hesseński, Badeński i Wirtemberski poparli iego zdanie. — W krotce 4 nowi elektorowie będą uroczyście do rady elektorskiey wprowadzonemi.

Od granic Szwaycaryi d. 11. *Maia.*

Żaden artykuł w akcie pośrednictwa nie iest tyle sprzeczny, ani tylu trudnościom podlega, ile artykuł, na mocy którego każdy kanton odzyskać ma wszystkie posiadane prawnie przed rewolucyą dobra. Wszelka własność narodowa iest tak pomięszana, iż trudno znią będzie do końca trafić i dla każdego kantonu oddzielić.

Mniemano, iż wolność druku będzie zne

wu w Szwaycaryi nieograniczona; lecz iuż mała rada Zurychu dała przykład w postanowieniu formalnego cenzora, bez którego zezwolenia nic drukowanym, ani zagranicą drukowanego sprzedawanym bydź nie może. To obostrzenie tem więcey uderza, że kommissya rządowa tego kantonu rozciągnęła tylko była dozor na dzienniki i drobne pisma. Wiele kantonow potworzyły u siebie dzienniki, w których wszystkie kantonowe wyroki, ustawy i inne publiczne czynności oznaymiane będą. Reszta kantonow zapewne za ich poydzie przykładem.

Nie potwierdza się, ażeby większa liczba czynnych obywateli w kantonie Argowii, żądali w cielenia tego kantonu do berneńskiego.

Kantony niemieckie żądały urzędowego wytłómaczenia na ięzyk niemiecki aktu pośrednictwa. Landman szwaycarski przychylił się do ich żądania, i iuż im tłómaczenie rozesłał, z tem dołożeniem, iż ieżeliby się ieszcze mimo wiernego tłómaczenia, pokazała w którym mieyscu wątpliwość wyrazow, tedy originał z podpisem pierwszego konsula &c. zachowany w archiwach, oneż rozwiąże.

Rząd francuzki mianował sekretarza legacyi Gandolph sprawuiącym interessa w Szwaycaryi, w czasie nie przytomności ienerała Ney, pełnomocnego ministra. Listy zaufalne są adressowane do Landmana Affry.

Z Petersburga d. 6. Maia.

Imperator Jmć zakupił bibliotekę obfitą szczególniey w prawne Xiążki, po zmarłym bywszem dyrektorze Ochs w Bazylei, od iego sukcessorow za 20,000 rubli, i darował ią Xciu Galiczynowi. Ten znowu wszystkie prawne Xiążki darował szkole głowney Dorpackiey. Plan wystawienia potrzebnych budynkow dla tey szkoły, sprowadzenia potrzebnych instrumentów, i t. d. wynoszący 267,000 rubli, został iuż od Imperatora Jmć przyięty.

Xżę następca Weymaru, któremu przeznaczona iest w małżeństwo W. Xżna Marya Pawłowna, spodziewany tu tego lata.

Paź hrabia Molen został na prożbę w stopniu aktualnego podkomorzego od służby uwolniony.

Saski poseł, hrabia von der Schulenburg, wyieżdza ztąd na kilka miesięcy.

Z Lipska d. 1. Maia.

Na nasz wiosenny iarmark przyiechało bardzo wiele Rossyanow. O saskie sukna bardzo było trudno. Anglicy znowu tu, tak iak przed kilką laty z wielkiemi zapasami towarow przybyli, i niszczą przez to przemysł niemiecki, gdy tym czasem do ich kraiu nie wolno żadnych obcych towarow w prowadzać. Jeżeli to daley porrwa, tedy wszystkie pieniądze z Niemiec do Anglii przeydą. Szkoda iaką niemieckim fabrykom i przemysłowi zadaią, iest straszna.

Z Madrytu d. 14. Kwietnia.

Tak bardzo pożądane wprowadzenie ospy krowiey do osad hiszpańskich w Ameryce, nie udawało się dotąd, bo więcey od roku, albo materya posłana, zepsuła się, albo przynaymniey żadnego niesprawiła skutku. Nieszczęście to tym większy wzbudza żal, iż mieszkańcy tameczni sprzyiaią tak dobroczynnemu wynalazkowi. I tak, w Hawannie i Mexyku przedrukowano kilka pism, traktuiących w tey materyi, z przydaniem niektorych odmian, stosownych do tamecznego klima, i rozdano po prowincyach. Nayznakomitsi obywatele w Guatimala, zebrali znaczną summę, końcem sprowadzenia z Mexyku świeżey materyi teyże ospy &c. Doktor Aiken podał myśl, ażeby w czasie żeglugi z Corunna do Hawanny zaszczepić następnie trzem lub czte-

rem osobom wspomnioną ospę, a tym sposobem sprowadzic materyą do Cuba, z tamtąd zaś do Mexyku.

Z Bononii d. 3. Maia.

Na dniu dzisieyszym widzieliśmy tu przybywaiącą znaczną liczbę woyska francuzkiego. Jenerał Verdier z częścią tego woyska odprawił rewią, które potem na dalsze swoie udało się przeznaczenie. W dniach tych spodziewamy się tu przybycia jenerała Lechi z woyskami włoskiemi. Jenerał dywizyi Fiorella przeieżdżał przez Modenę; iedzie on na obięcie kommendy nad woyskiem stoiącym w departamentach Panaro i Crostolo.

Z Bruxelli d. 11. Maia.

Odebraliśmy tu pewną wiadomość, że pierwszy konsul za dni 8 z Paryża wyiedzie a na d. 30 t. m. uroczysty do naszego miasta wiazd odprawi. Upewniaią, że w czasie bytności tu swoiey Bonaparte wyda wyrok na stronę naszych nieprzytomnych współziomków i każe uchylic bez różnicy sekwestr na ich dobra włożony.

Dwudziesty trzeci regiment strzelców konnych idący nad granice Rzepltey batawskiey ma się udać prosto do Bredy, gdzie odbierze rozkazy względem dalszego swoiego przeznaczenia. Wreszcie wszystkie woyska francuzkie stoiące po twierdzach między Skaldą i Mozą położonych, idą ku Nimwedze.

Wczoray i dzisiay wyiechało ztąd wielu Anglikow, którzy udali się do Kale, a ztamtąd na łono oyczyzny swoiey maią powrocic. Wielu innych u nas tu pozostałych gotuie się do wyiazdu i oczekuią tylko uwiadomienia o zerwaniu przyiaźni między rządami angielskim i francuzkim. Jeżeli iednak nieporozumienia zachodzące między obiema mocarstwami po przyiacielsku ukończone będą, więcey 200 familiy angielskich przybędzie tu na przepędzenie lata.

Dowiaduiemy się z Ostendy, że pozawczoray zrana widziano tam wiele statków woiennych angielskich, które obróciły się ku północy.

Z Neapolu d. 1. Maia.

Wczoray, iako w wigilią przeniesienia ciała naszego Patrona S. Januaryusza, krew tego Swiętego niesiona była podług zwyczaiu przy uroczystey processyi przez naszego arcybiskupa do kościoła S. Klary. Gdzie nastąpił cud rozpłynienia się tey krwi, co wielką radość sprawiło wszystkim prawowiernym.

Xiążę Geneweyski brat Króla Jmć Sardyńskiego przybył tu na fregacie angielskiey z Kagliari. Stanął w domu margrabiego Pasqua de Trevigno, ministra Króla Jmć Sardyńskiego przy naszym dworze, który Xcia Jmć przyiął z wielką okazałością.

W iedney gazecie niemieckiey czytamy, iż w czasie gdy w Neapolu gotowano różne nowe wyprawy do Malty, niespodziewaną odebrano wiadomość, że Anglicy wsadziwszy na okręty wszystkie neapolitańskie woyska znayduiące się na tey wyspie, odesłali ie do Messyny. Niewiemy z iakiego źrodła gazeta niemiecka wyczerpała tę wiadomośc, o którey żadna gazeta włoska naymnieyszey nieczyni wzmianki.

Z Rzymu d. 7. Maia.

Xiężna St. Croix, która przez czas długi w Paryżu bawiła, przybyła do naszego miasta.

Korsarz barbaryyski ostatniego poniedziałku zbliżywszy się aż do okolic Fiumicino zabrał tam statek Sycyliyski naładowany solą, przeznaczoną dla naszey stolicy.

Z Paryża d. 16. Maia.

Monitor onegdayszy donosi:

" Ambassador angielski w nocy z d. 12 na 13 t. m. wyiechał z Paryża. Dziś senat,

ciało prawodawcze i trybunat zamienią ſię w tayne wydziały dla odebrania od rządu nadzwyczaynego uwiadomienia, rząd bowiem nic niechce drukować, ani ogłaszać, dopoki nie dowie ſię o przybyciu jenerała Andreosego do Kale, i o zamiarach miniſterium angielskiego.

Wczorayszy Monitor mieści w sobie. " Pierwszy konsul przybył wczoray w południe do Paryża i prezydował na poſiedzeniu rady ſtanu. Odwiedził tuteysze prytaneum, którego od 2 lat niewidział, a gdzie 600 młodzieży ſię edukuie, i znalazł tam wszyſtko w iak naylepszym porządku i karności. Wieczorem znaydował ſię na tragedyi Polieukta, poczem do St. Cloud powrocił.

Do senatu, ciała prawodawczego, trybunatu wysłano 3 deputacye, każdą z 3 członków złożoną z nadzwyczaynem uwiadomieniem. Maią tu powody sądzenia, że to uwiadomienie ściągało ſię do odiazdu lorda Whithworta. Nic iednak z pewnością twierdzić nie można, ponieważ wszyſtko działo ſię w taynym wydziale.

D. 14 członki ciała prawodawczego zebrały ſię o godzinie 2, a prezydent przeczytał naſtępuiące poselſtwo od rządu:

Prawodawcy! Rząd Rzepltey Wam donosi, że dziś iego mowcy udądzą się do was, dla uczynienia Wam w imieniu iego ważnego donieſienia, ale rząd życzy sobie aby to donieſienie w taynym wydziale bydź mogło.

Podpisano *Bonaparte.*

Potem radzcy ſtanu Truguet, Gouvion, St. Cyr i Tibeaudeau byli wprowadzeni, a ciało prawodawcze w tayny wydział ſię zamieniło. O godzinię 2½ iuż znowu poſiedzenie było publiczne, prezydent zaś oświadczył, że członki d, 16 znowu ſię miały zgromadzić.

" Gdy to uwiadomienie do ciała prawodawczego, senatu i Trybunatu (mówi Publicyſta) uczynione było tylko w sposobie poufalczym i tylko w przypadku zagrażaiącey woyny ogłoszone bydź może, zatem niczego ſię tak prędko nie będzie można dowiedzieć, z tem wszyſtkiem głoszą, że proſte wyſtawienie czynów przekona nareście Europę o bezintereſſowności i umiarkowaniu z iakim sobie rząd francuzki poſtępuie w każdey okoliczności.

" Domyślać ſię można, że nayświeższey odpowiedzi naszego rządu na oſtatnie propozycye dworu londyńskiego nie mógł odebrać lord Whitworth. Zapewniaią, że pierwszy konsul odebrawszy od Ob. Talleyranda notę angielskiego miniſtra oświadczył, że tam znalazł wymagania oburzaiące, na które natychmiaſt dadź odpowiedzi nie może, ale że czasowi i rozwadze zoſtawic to muſi."

Wczoray Xiężna Gordonowa i Xiąźę Bedford wyiechali do Anglii. Wielu też znakomitych Anglików Bruxellę opuściło.

Dziſieyszy Argus wyraża. " Pomimo odiazdu lorda Whitworta, zważaiąc okoliczności z tem połączone, nie można ieszcze rozpaczać o utrzymaniu pokoiu. Zadziwiaiące umiarkowanie rządu francuzkiego daie mocne dowody swych pokoiowych zamysłow. Zatem odiazd lorda Whitworta z Paryża uważany tylko iako skutek danego mu rozkazu do opuszczenia tego miaſta w czaſie oznaczonym, który to czas nie dał zapewne sposobney chwili do dalszych obrad i układow, ale to bez wątpienia naſtąpić ieszcze może. Domysły nasze potwierdza sposób, iakim rząd francuzki ogłoſił w Monitorze odiazd ambaſſadora, niechcąc oſtatnich negocyacyy z Anglią rozgłaszać pierwey, aż poki ſię doſtatecznie nie zapewni o przedſięwzięciach gabinetu St. James. Gdy nadto rząd francuzki iuż nawet po odieździe lorda Whitworta wysłał

do Londynu gońca, poznać zatem można, że pała chęcią utrzymania długiego pokoiu, i że nadzieie nasze nie są bez fundamentu. Słychać przytem, że Rosya chce zostać porękoymiczką Malty, i tam swą załogę dopoty utrzymywać, dopoki ostateczny między Francyą i Anglią układ w tey mierze nie nastąpi. Przybyty z Petersburga półkownik Colbert przywiozł między innemi i ten owoc swoiego poselstwa. „

Odiazd angielskiego ambassadora (mówi dziennik handlowy) nie zniszczył ieszcze wszystkich nadziei utrzymania pokoiu między obiema mocarstwy. Od wczoraysza mowią o przybyciu rossyyskiego gońca i o wysłaniu zaraz innego do Kale, a stąd domysły o ofiarowaniu pośrednictwa. Wreście wyiazd ambassadora nie iest koniecznym przepowiednikiem natychmiastnego wybuchnienia woyny. W r. 1778, wszak 4 miesiące upłynęło pomiędzy wyiazdem angielskiego ambassadora z Paryża, a rozpoczęciem krokow nieprzyiacielskich.

Lord Whitworth dla wygodnieyszey podroży wysłał pierwey sztafetę dla zamowienia sobie dobrych pomieszkań.

“ Wczoray głoszono (mowi dziennik sporow) nieuchronną woynę, dziś znowu ożywiaią się nadzieie pokoiu nawet pomimo odiazdu lorda Whitwortha. Na posiedzeniu senatu, kiedy czyniono uwiadomienie względem stanu rzeczy z Anglią, prezydował konsul Cambaceres.,,

Odiazd lorda Whitworta żadnego tu nie sprawił wrażenia.

Słychać że jenerał Victor przeznaczony do Luizyany obeymie kommendę nad woyskiem naszem w Hollandyi.

Zapewniaią że w St. Cloud odprawiła się wielka rada stanu, i że natychmiast gońca do Londynu posłano z zaleceniem jener. Andreossemu, ieżli ieszcze Londynu nie opuścił, czekania tamże na dalsze rozkazy rządowe. Pozostałemu tu ieszcze sekretarzowi ambassady angielskiey oddał rząd nasz depesze, ktore iako nayspieszniey do Anglii posłane zostały.

Od odiazdu lorda Whitworta funt cukru o 5 soldow zdrożał.

Ob. Tallien został skazany wyrokiem sądu odwoławczego na zapłacenie 2,385 frankow wdowie lekarza Havien za wizyty iey męża wczasie choroby Talliena. Rzecz cała rozchodziła się o wyznaczenie *Honorarium*; Tallien utrzymywał, że to było niezmiernie wiele, i że lekarze w swych prożbach nie powinną wyrażać wizyt i porad, ale sąd używszy zdania doktora Gwillotyna wydał powyższy wyrok.

Zapewniaią, że zayścia między ziednoczonemi stanami północney Ameryki i Hiszpaniią za pośrednictwem Francyi iuż zagodzone zostały. Mowią o niektórych ustąpieniach ni korzyść Ameryki. Słychać nadto, że rząd tamteyszy jenerałowi Lafayettowi za iego niegdyś dla tey Rzpltey przysługi 12000 morgow ziemi darował.

D. 30 p. m. Ob. Blanchard odprawił w Valogne z iednym młodzianem 53 podroż powietrzną, i z wysokości spuścił w spuszczalniku pieska. Ma on w krotce w Paryżu czynić doświadczenia względem kierunku balonow.

Krol Jmć Pruski Ob. Cadet Deveaux za iego proiekt użycia kości zwierzęcych do zup rumfordskich przysłał medal akademii berlińskiey z bardzo pochlebnym listem.

Kapelusznicy liońscy zrobili niedawno dla swoiego biskupa kapelusz z haftowaną dewizą *Alios imponet Roma colores* (Rzym nada inne kolory. — Tu się ma kardynalski kapelusz rozumiec.)

Z Bordeaux donoszą podług powieści

przybyłego z Martyniki okrętu Blaireau, że okręt hiszpański płynący z Ameryki do Kadyxu około przylądka P. Maryi zatonął.

W r. 1802 wyszło we Francyi nowych dzieł 1341 między któremi 148 romansow.

Dnia 17. Maia.

Skoro tylko lord Whitworth Paryż opuścił, natychmiast kazano naszey armii z pod Nimwegi niezwłocznie wyruszyć.

Tu ciągle panuią nadzieie pokoiu, z właszcza, że Rossya ofiaruie swe pośrednictwo i porękoymią Malty, na co dwor londyński miał nayszczególniey nalegać. Mowią że Francya zrzeknie się Luizyany dla uspokoienia obaw stanow północney Ameryki.

Zapewniaią że lord Whitworth kazał się wstrzymać z przedażą zostawionych tu koni i innych rzeczy.

Nowy nadzwyczayny poseł hollenderski Ob. Dedem tot den Geldern i poseł nasz w Stokolmie Oby. Bourgoine przybył do Paryża.

Uwiadomienie przesłane od rządu senatowi, trybunatowi i ciału prawodawczemu zaymowało w sobie wzaiemne punkta, i miało na celu postępki dworu londyńskiego z umiarkowaniem naszego rządu w iak naywidoczniey-szym przekorze wystawić.

Na żądanie angielskie wyprowadzenia woysk naszych z Hollandyi odpowiedział rząd francuzki, że to w ten czas nastąpi, gdy Anglicy Maltę opuszczą. Co się zaś tycze Lampaduzy, oświadczył pierwszy konsul, że cudzą własnością rozrządzać nie może. Zezwala nasz rząd ażeby do Malty weszły woyska neapolitańskie lub rossyyskie, ale na ostatnią załogę niechcą zezwolić ze strony angielskiego. W krotce po tey odpowiedzi lorda Whitworta przywiozł goniec rossyyski depesze, że Rossya podeymuie się załogowania w Malcie i pośrednictwa, ale lord Whitworth nie mogł się dłużey bawić nadczas oznaczony, z tem wszystkiem nasz rząd wysłał do Londynu gońca.

Z Portą ma bydź zawarty nowy handlowy traktat.

Dziennik Paryzki tłumaczy się względem Anglii daleko żywiey niż kiedy. Nakoniec, mowi on, kiedy Anglia chce woyny, to będzie ią miała.

Wewnątrz Francyi zbieraią się znaczne woyska, które ku Hollandyi wyruszyć maią.

Hollandya iuż obiecała naszym woyskom żołd płacić, i iuż w tey mierze traktuią. Kommissarz Michaud wysłany tam dla wybierania kontrybucyy ieszcze swoiego urzędowania nie rozpoczął.

Ob. Laland ogłosił przez Dzienniki następuiące postrzeżenia:

" Od dawnego czasu rozumieli astronomowie, że iest pomyłka w rozmiarze stopnia ziemi, zrobionym w r. 1736 w Laponii przez Maupertuis, Lemonniera, Outhiera i Celsiusza, ponieważ ten stopień był większy, niżeli bydź powinien podług innych rozmiarów. P. Melanderhielm kazał teraz powtórzyć ten rozmiar, i donosi mi, że P. Swanberg i trzey inni astronomowie szwedzcy znaleźli stopień szerokości 57,206 przez 69 stopni 20 minut, co czyni o 196 sążni mniey od rozmiaru francuzkiego i wypada na płaszczyznę ziemi 313 części. To lepiey się zgadza z innemi porownaniami, i uczy nas, że kształt ziemi nie iest tak nieforemny iak sądzono podług północnego stopnia. — P. Mechain poiechał dnia 26 Kwietnia do Hiszpanii, gdzie rozmierzy 93,000 troykąt, kończący się na wyspach Balearskich, przez co uzupełniony zostanie wielki i ważny rozmiar południka, który PP. Mechain i Delambre przed kilku laty uskutecznili. Towarzyszą mu PP. Chevalier, Dezauche, i syn iego młodszy. Rozmiar ten

bardzo ieſt trudny; lecz nikt nad P. Mechain nie iest zdatnieyszym do przebycia takowych trudności, i na ów czas będziemy mieli 45 ſtopień wśrodku łuku rozmierzony przez Francuzów. „

Z Hannowerskiego d. 22. Maia.

Wszyſtko tu u nas coraz bardziey woienną poſtać przybiera. Każdy mężczyzna od lat 16 do 60 pod bronią ſtanąć musi.

D. 30 Weterani i pensyonowani officyerowie zaymuią mieysce załogi która do obozu wyydzie.

Ponieważ ludność naszego kraiu wynosi, więcey 1 mill. ludzi, spodziewaią ſię zatem, że 200,000 do boiu ſtanąć może.

Jednak mimo to wszyſtko spodziewamy ſię że północne Niemcy nie będą teatrem woyny i wiele sobie obiecuiemy po szczęśliwym skutku pośrednictwa Prus i Roſſyi.

W Kalenberskiem szczególniey pokazuie ſię zapał do obrony oyczyzny. Wielu nawet uczniow z akademii gettyńskiey zaciąga ſię do woyska.

Z Bremeńskiego d. 22. Maia.

Spodziewamy ſię, że pośrednictwo dworow Berlińskiego i Petersburskiego ugodzi spory. Imperator oświadczył, żeby niechciał widziec w hanowerskiem obcey załogi iako i zamknięcia Wezeru i Elby, i że nareście Rossya na lądzie nayściſleyszą zachowa neutralność.

Chociaż włościanie wolni od woyska, z tem wszyſtkiem młodzież wieyska gotowa ieſt wylać krew swoią na obronę oyczyzny, sam Królewicz Adolf ma ſtanąć na czele powſtania; same Bremen i Werden maią 50,000 ochotnika doſtawić.

Od Menu d. 17. Maia.

Elektor Heſſeński uformował gwardyą szwaycarską pod kommendą J. M. Kruse.

Elektor Bawarski baranowi Montgelus dotychczasowemu rządcy kraiow wynadgradzalnych zlecił adminiſtracyą dochodow.

Ze Strasburga woyska nad niższy Ren ruszyły.

Prócz jenerała Lecourba spodziewaią ſię w Bernie jenerała Kleina mianowanego jenerałem inspektorem iazdy francuzkiey w Szwaycaryi.

Pomiędzy rzeczami zmarłego Xcia Oettingen Wallerstein sprzedaią 300 złotych zegarków, 250 tabakier złotych, 1000 par pończoch, 1000 par rękawiczek, &c. &c.

D. 7 t. m. sprzedano 8 krow szwaycarskich za 160 luidorów, które hoży wolarz, piękna paſterka i kilku ſtrzelców konnych poprowadzili do St. Cloud. Wzięto nawet wzor z iedney szwaycarskiey chaty, aby podobną w St. Cloud poſtawić.

Z Hagi d. 21. Maia.

Armiia francuzka w naszym kraiu będąca, iuż wyruszyła ku Hannowerowi podług rozkazu dnia 17 t. m. z Paryża nadesłanego. Cała armiia pod dowodztwem jenerała Mortyera, dnia 17, 18, i 19 przechodziła przez Wahalę pod Nimwegą. Obraca ona swoy marsz na Arnheim, Doesburg i Oweryſſel, który to departament przytyka do Bentheimu poſiadłości hannowerskiey. Gdyby była armiia udała ſię proſto na wschod, wypadałoby iey przechodzić przez Monaſter pruski, dla uniknienia więc tego, okrąża przez bentheymskie i wyższy Monaſter podzielony między wielu Xiążąt.

Ta armiia z 40,000 ludzi złożona ieszcze ſię cała na naszym gruncie znayduie. Ciągnie dwiema kolumnami po obu brzegach Iſſeli aż do Deventeru, skąd ſię uda przez Cœvœrden na granice bentheymskie, i tam na dalsze rozkazy ma czekać.

Wszyſtko cokolwiek w Nimwedze dla wyprawy luzyańskiey przygotowano, iako

to amunicye, prowianta, a mianowicie suchary zabrano teraz dla tey armii.

Woyska francuzkie w Brabancyi hollenderskiey, Bergopzomie i Zelandyi są w wielkiem poruszeniu. Mówią, że i one także przyłączą ſię do hannowerskiey wyprawy.

Z tem wszyſtkiem podchlebiaią tu sobie ieszcze, że pośrednictwo Roſſyi pokoy utrzyma, i że negocyacye na nowo ſię rozpoczną, zwłaszcza, gdy jenerał Andreoſſy ieszcze nieopuścił Londynu.

Z Lubeki d. 23. Maia.

Przybyłe z Petersburga okręty przywożą nam ważną wiadomośc, że Roſſya swe floty wszyſtkie iako nayśpieszniey uzbraia, okręty nawet ieszcze do podnieſienia żaglow niegotowe muszą ſtać na przedporciu dokąd im potrzeb doſtarczaią. W Rewalu niemniey iak w Kronsztadzie około okrętów śpiesznie pracuią, tak, iż wkrótce na baltyckiem morzu wielką flottę Roſſyyską uyrzymy. W pewnych nawet przypadkach korpus woyska wſiądzie na okręty.

Z Hamburga d. 25. Maia.

Z oſtatniey poczty angielskiey przez Breme dowiaduiemy ſię, że w Londynie d. 16 t. m. woynę ogłoszono. Z Hannoweru pod d. 22 odbieramy naſtępuiącą wiadomośc: „Wczoray o godzinie 11 przed północą Królowicz Jmć Xżę Cambridge odebrał gońcem z Londynu wiadomość, że tam d. 16 t. m. woynę z Francyą ogłoszono. — Czas iednak tę niepewnośc względem woyny lub pokoiu naylepiey wyiaśni.

Rozmaite Wiadomości.

Niedaleko Civita-Vechia w neapolitańskim kraiu znayduie się grota wężowa (Grotta delli Serpi), która dla wyziewow ſiarczyſtych od wielu bywa odwiedzaną i na rożne choroby doznaią w niey skutków. Nazwana ieſt dla tego wężową, że tam wiele znayduie ſię zawsze wężow, którym dawniey przypisywano moc leczenia, gdy tym czasem ta należy ſię wyziewom ſiarczyſtem.

Łatwowierny Xiądz Labat opisuie w swey podroży przez Włochy z przekonaniem, to co mu powiedziano, że węże przychodziły do tey grotty i chorych lizaniem leczyły.

Obfite i przenikaiące ſiarczyſte pary, które wewnątrz tey iamy wychodzą, sprawuią wchodzącym tam chorem za poſtąpieniem kilku krokow po całem ciele lekki pot. Ażeby zaś tem lepiey na ciało działały, rozbieraią chorych do naga i kładą na ziemi. Zwolna oblewa ich mały pot, który co raz bardziey ſię zwiększa i onych osłabia, aż nakoniec zasypiaią przyiemnie, i nie rzadko ſię trafia, że budzą ſię z ukontentowaniem odzyskanego zdrowia. Ma bydź w samey rzeczy prawdą, że kupa pſtrych, ale nie iadowitych wężow wychodzi z swoich kryiowek, obwiia ſię około szyi, rąk i nog chorego i liżą do póty wychodzący z dziurek pot, poki ſię chory nie ruszy. Na ow czas zeſtraszone gady umykaią do swoich kryiowek.

Wśrodku ſtolicy chińskiey Pekinu ſtoi budynek, piękny zabytek ſtarożytności, do którego niegdy uciekali ci wszyscy, którym zaprzeczono ich prawa, lub od mocnieyszego uciśnionemi byli. Na wierzchu tego budynku znayduie ſię umyślnie poſtawiony bęben, aby uciśnieni mogli dadź znać o swoiem pokrzywdzeniu. Na odgłos tego bębna przybywali urzędnicy ſtanu, słuchali ich zaskarżeń i czynili sprawiedliwość. Bęben leży ieszcze do tego czasu na swoim mieyscu, bębnią nawet czasami w niego, ale nikt na to nie zważa. Mieysce to świętem iednak ieſt zawsze dla ludu, a Mandaryni ſtrzegą do tego czasu we dnie i w nocy bębna sprawiedliwości.

DODATEK

DO Nru. 45.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 5. Czerwca 1803.

List do wydawcy Gazety Freymüthiger z powodu przypominków Konsyliarza woiennego Pana Herffa.

Sunt quoque gaudia luctus.
Ovidius.

Umieszczone w 13 numerze gazety WP. literackie ogłoszenie, było dość dzielne do rozszerzenia zasługi zapomnianego poematu lubego poety, o którym Kalendarz klubu poniedziałkowego mówi:

Piszesz listy, ktorych nikt nie zgani,
Twe piosnki lubią nocić rozkochani.

i oznaymiło byt tego dla wielu niewiadomego klubu, który nie roszcząc sobie pretensyi do sławy, został popierwszy raz znaiomym z listu Sonnenfelsa pod d. 9 Sierpnia 1787 pisanego (który pamiętnik berliński na miesiąc Październik 1787 umieścił) i z noty wydawcy (a). Któż nie wie, że za dni Ludwika XIV. kiedy wielkie gieniusze ubiegały się o pierwszeństwo, Roszefukolty, Kondeusze, Kontowie, Wandomy, Newersy &c. szukały i smakowały sobie w społeczeństwie Molierow, Boalow, Lafontenow i t. d.

Ten zbieg poetycznych wyobrażeń nie był bez pożytku, a ludzkie w tey mierze oświadczenie wielkiego pisarza zdaie się bydź rzeczywistą prawdą.

"Woher w naywybornieyszych tworach nie widział nic więcey nad słabe naśladowanie wielkiey natury; utrzymuie, że nayoryginalnieysi pisarze pożyczali iedni od drugich, i naukę czerpaną z xiązek porownywa z ogniem. Bierzemy go, mowi, od sąsiada, rozniecamy w domu i udzielamy innym, dopoki się pospolitem dobrem nie stanie.„

Co iest myśl nowa? — Już nam to zapytanie Boalo rozwiązał. "Nie to—mowi—co o niey niewiadomiec sądzi, iest myślą, którąby nikomu z myślących ludzi przez głowę nie przeszła. Owszem przeciwnie, iest to wyobrażenie na które iuż wielu trafiło, ale dopiero pierwszy raz dobrze ie wyrażono, albo co wszystkim znaiome, ale w sposobie żywym, nowym i wytwornym iest powiedziane.—" Już o niem często pomyślono, nigdy iednak tak dobrze nie powiedziano! „ Tak śpiewa wielki poeta.

Trzebaby chyba mieć cudowną pamięć sławnego władzcy Marokku Sidi Mahometa, (który ni czytać, ni pisać nie umieiąc iedynie tey cudowney pamięci winien był koronę) aby można było uniknąć podobieństw, które się często daią w dziełach różnych autorow widzieć, a iednak nie mogłby powiedzieć:

(a) *Berlin Tom IV.* 1799 *"Pomiedzy uczonemi towarzystwami zapomniano o iednem, ktore iednak na wspomnienie o sobie zasłużyło, poniewaź iest naysławnieysze ze wszystkich uczonych berlińskich towarzystw, a nayznakomitsi nasi uczeni są onego członkami. Zowią ie zwyczaynie towarzystwem poniedziałkowem, poniewaź swoie posiedzenia w poniedziałek miewa. To towarzystwo wydaie osobny Kalendarz dla swych członkow, w ktorym umieszcza wiadomości interessuiące towarzystwo.*

" Mnie zrobienie tych wierszy wiele pracy kosztowało, a inny okrył się chwałą. „

Nie powinnoż bydź rzeczą nader przyiemną, często kroć wyszukiwać te napotykania się pięknych dowcipów, dla zobaczenia, któremu się udało też samę myśl nayżywszym, naypiękniejszym i naynowszym sposobem wyrazić. Kto *np.* piękniey się wysłowił; czy francuzki poeta Fontanes gdy mowi:

Nędze wroże podłemu kochankowi nędze,
Co się nie zna na wierszow naywyższey potędze.

Czy też ulubiony niemiecki poeta Göthe:

Człowiek, ktorego ucho nie iest tkliwe
Na Boskie poezyi wdzięki i słodyczy,
Ten pewnie iednym iest z drapieżney dziczy,
Jakążkolwiek mu iego stan daie pokrywę.

Niezapomniany ieszcze Denis zebrał w swoim Dzienniczku następuiące myśli:

Oto iest panuiących znamienita chwała,
Gdy ich ręka nędzarzow szczęśliwemi działa.

Nikt tak nie czuje, iak ia wyraże,
Gdy w sobie słysze odgłos sumienia:
Dla uciśnionych to mi bydź każe
Uczynnym w przykrych czasach cierpienia.

Jeźli trzeba o Niebianie!
By Krole byli Morderce,
Odbierzcie mi panowanie,
Lub mi daycie inne serce.

A ia dodam wiersz następuiący Woltera:

Czyniąc wszystkich szczęśliwemi
Król iest szczęśliwy wraz z niemi.
(*Marianne akt III.*)

" Któryż mieszkaniec pruski nie pomyśli z rownym zapałem o swoim wielkim Królu, czyliż Seneku, Ossyan, Metastazy i Wolter nie przywodzą mu na myśl iego wspaniałego obrazu. "

Czyliż tylko starożytni albo narody obce maią mieć prawo na śladowania onych, tak iak Boalo z Horacowego.

Wszędy człowieka ściga troska blada,
Z maytkiem na okręt z ieźdzcem na koń siada.

Przerobił na:

Troska wszędy z człowieka zdrowie i krew złopie,
Siada z ieźdzcem na konia, leci z nim w galopie.

Czyliż ucho Niemca nie iest rownie zachwycone wdzękiem iego narodowych poetow, gdy mu naturę kolorami naydosadnieyszemi maluią?

Czy znasz ten kray szczęśliwy, gdzie kwitną cytryny,
Lśkni złota pomarańcza wśrod liścistych cieni,
Łagodny wiatr powiewa z niebieskich sklepieni,
Gdzie się krzewi mirt cichy, z rosłemi wawrzyny.
Meistera rok uczacy.

Na niwach Indyi,
Kedy wieczna zieloność przyozdabia gaie,
A drzewo z kwiatem owoc na przemiany daie.
Oktawia.

W śliczney Walezyyskiey ziemi,
Gdzie pokrętny Sewern żenie
Swoie srebrzyste strumienie,
Między smugi zielonemi.
Ioanna d' Arc Schillera.

Albo w krotkim opisie:

" Przecudny Medyolan, gdzie żniwa zboża, winorośle i oliwy zielenią się częstokroć na iedney piędzi ziemi. „ *Tytan.*

Następuiący sławny sonet Skarrona na moc czasu i podarty iego kaftanik, który Boalo tak bardzo uwielbiał, długo uchodził za iego oryginalny aż Lessyng pozbawił go tey chwały, gdy przywodząc go za przykład, że w dworzankach czyli epigramatach nagłe przeyście od wielkiego do małego iest bardzo przyiemne, upatruie w nim naśladowanie iedney ze starożytnych dworzanek, którą Barth (Adrers. L. XXXVI C. 11) ogłosił.

Pyszne pomniki, dumy człowieczey uchronie,
Wspaniałe piramidy, grobowce ponure,
Swiadczą że sztuką wsparta przez ćwiczone dłonie,
I ciągła praca mogą zwyciężyć naturę.
Zburzone dawne gmachy, Rzymian arcydzieła,
Kolizey, i ostatnie ich kunsztu usiły,
Gdzie gdy na mord wzaiemny dzikość się uwzięła,
Własne zbrodnie pysznemi pomniki zdobiły.
Legły ście licznych wieków trzonem rozmielone,
Lub przynaymniey po większey części obalone.
Nie masz muru, coby go nie obsuły lata:
Jeźli moc iego wasze marmury uczuły,
Mamże się gniewać, że moie suknie się popsuły?
Ze po dwoch latach rękaw na łokciu się złata.

Krytyk francuzki w iedney ze swych recenzyy bardzo dowcipnie uniewinnia te mimowolne powtarzania się. " Zdawało nam się, mowi, spostrzegać niektóre powtarzania, ale one obok piękności tak są oryginalne, że byłoby niewczesna surowością chcieć onym uwłoczyć. — „ — I dla czegożbyśmy w każdym przypadku nie mieli szukać pocieszenia w następuiącym wierszu kawalera de Cailly?

Chcęż rzecz iaką powiedzieć, by się podobała,
Rzecze mi starożytność w niepewności cała,
Jużem to powiedziała nimeś był na świecie.
Jest to Domisia rozkoszna i miła,
A czemuż po mnie nie przyszła przecie?
Toby moia rzecz przed nią powiedziana była.

DONIESIENIA.

Ponieważ Ur. Maiewski odstąpił zalicytowaney dzierżawy dwoch części wsi Bronczyc w Krakowskim cyrkule położoney do zawakowanych Kanoniy Kollegiatowych S. Michała należących: przeto powtorna licytacya teyże dzierżawy 11 Czerwca t. r. w tuteyszey kancelaryi cyrkularney, odprawiac się będzie.

Zaczym maiący ochotę wzięcia na siebie pomienioney dzierżawy stanąwszy tu na terminie postanowionym o 9 godzinie z rana, czwartą częścią ceny fiskalney 1135 ryń. wynoszące, mianowicie 284 ryń. na zakład miec przy sobie powinni.

Oprocz tego ogłasza się, że 15 Czerwca t. r. należące do prebend prostych dziesięciny ... zyckie w Niedzicy, i Wyciążu, tudzież w Krakowskim cyrkule z gruntu włościańskiego w Szreniawie na trzy lata w dzierżawę puszczone będą. Cena fiskalna pierwszych 125 ryń.; drugich 90 ryń., a trzecich 12 ryń. 30 kr. wynosi; każdy zaś licytuiacy zakład 10cio setny przed licytacyą złożyc obowiązany będzie.

Z C. K. Cyrkułu Krakowskiego. Dnia 9 Maia 1803.

Riedheim, starosta cyrkularny.

Ces. Krolewskie Sady szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey uwiadomiaią ninieyszym Edyktem wszystkich i każdego w szczególności, iż końcem sprzedania przez licytacyą wsi Sosnowa Wola małoletney Heleny Moszyński dziedziczney w Cyrkule Jozefowskim leżącey, a podług dzieła detaxacyi za summę 129,623 Zł. pol. 10 gr. oszacowaney na żądanie Pani Anny z Łuczanow Zagorski Matki i Opiekunki, iako też Pana Wacława Węglińskiego wspołopiekuna, za zezwoleniem dla dobra małoletniey na toż sprzedanie przez zwierzchność przyzwoitą na dniu 22 Grudnia 1802. udzielonym, po upłynieniu nadaremnie terminu pierwszego na dniu 31. Marca r. b. ustanowionego, gdy ciż opiekunowie o wyznaczeniu drugiego terminu dopraszali się, takiż termin na dzień 23. Czerwca r. b. o godzinie 10 zrana ustanawia się: dla tego wszyscy kredytorowie małoletniey Heleny Moszyński na rzeczonych dobrach Sosnowa Wola bezpieczeństwo swoie maiący na tenże termin na dniu 23. Czerwca r. b. wyznaczony, nie oczekuiąc osobnego przywołania, ninieyszym się wzywaią; gdyż wszyscy na rzeczonym terminie nie zgłaszaiący się wiedziec maią, iż ani do nabywcy albo kupuiącego te dobra, ani do samychże dóbr prawa więcey nie maią, lecz swego zaspokoienia z summy przez sprzedaż wynikłey, albo z innego zadłużoney maiątku poszukiwac muszą. Pod następuiącemy zaś warunkami też dobra sprzedane będą: aby przed licytacyą dziesiąta część summy szacunkowey za vadyum, reszta zaś summy przez licytacyą wypadłey w 14 dniach do depozytu sądowego w monecie kursuiącey złożona była, i aby pod temi warunkami na licytacyi naywięcey daiący, gdyby tychże warunkow punktualnie nie zachowywał, tey surowości podpadał, iż vadium utraci, a z iego kosztem i niebezpieczeństwem nowa licytacya wyznaczona będzie. Wreszcie zostawuie się wolno chęc kupienia maiącym względem summy detaxacyiney w sądowey Registraturze, albo przy samey licytacyi dzieło detaxacyi dobr maiacych bydź licytowaney przeyrzec.

Gołaszewski.
Graszecki.
Munch. *Z Rady C. K. Sąd: Szlach: Lubel: Galicyi Zachodniey*
Dan w Lublinie 4. *Maia* 1803.
Sahaneck.

Przez Magistrat C. K. Głownego Miasta Krakowa, ninieyszym oznaymuie się że mieyski Krolowski w przedmieściu Kleparzu wewnątrz lenii pod Nr. 167 położony Folwark Szlak dawniey Grzymałtow, Monteluniowskie zwany sposobem publiczney w Ratuszu w ulicy Brackiey dnia 18 Czerwca r. b. o 9 godzinie przed południem odbywac się maiącey licytacyi w arendowną possessyą wypuszczony zostanie i w prawdzie z warunkami następuiącemi.

1sze Tenże Folwark Szlak ze wszystkiemi przynim znayduiącemi się gospodarskiemi zabudowaniami i do tego należącemi gruntami naywięcey daiącemu w arędowną na 3 ciągle po sobie idące roki to iest od dnia 24 Czerwca roku 1803 do dnia tegoż samego roku 1806 w possessyą wypuszczony zostanie.

2gie Cena fiskalna podług dawney kwoty arendowney wynosi rocznie 757 ryń. 30 kr.

3cie Każden życzący sobie tego folwarku aredy iest obowiązany vadium proporcyonalne względem całkowitey summy fiskalney od 757 ryń. 30 kr. po $\frac{10}{100}$ a zatym ryń. 75 kr. 45 w cytuiącey kommissyi w gotowości złożyc.

4te Gdy naywięcey daiący arędatorem tego Folwarku zostanie, będzie powinien kwotę arędowną w ratach półrocznych do kassy mieyskiey przodkiem płacić, iuż zaś ratę pierwszą zaraz po ukończoney licytacyi w kommissyi złożyć.

5te Będzie tenże arędator rownie obowiązany dla zabespieczenia dochodow mieyskich kaucyą walor swoy maiącą na kwotę półroczną wypadaiącey summy arędowney fideiusoryczną albo w obligacyach kraiowych, lub w gotowych pieniądzach naydaley w dniach 8min po zalicytowaniu z sobą przynieść.

6te Grunta przytym Folwarku znayduiące się porządnie opisane zostaną, które arędator w tym samym kształcie i granicach po wyyściu arędy nazad oddać, iako także takowe w dobrym utrzymować stanie ma daley.

7me Powinien będzie arędator przy swym ustąpieniu, przy inwentarycznych budowlach, także i zasiew od arędatora teraz odchodzącego odebrany bydź miany, któren iemu podług inwentarza odany zostanie i quali & quanto nazad pozostawić, pozostawienie zaś zasiewow większe onemuż z kassy mieyskiey będzie wynadgrodzone.

8me Każdą szczególną reparacyą która w gotowych pieniądzach, 5 ryń. nieprzeniesie arędator z własności zastąpić przeciwnie atoli reparacyi większych mimo wiedzy i zezwolenia magistratu tym mniey dopełniać może, gdyż iego nato wyłożone koszta niebyłyby powrocone.

9te Przytym Folwarku fundus instructus żaden nie znayduie się.

10te Wszelkie monarchiczne podatki bez różnicy kassa mieyska przymuie na siebie, i

11te Względem oddania z tego Folwarku należącey się naturalney dziesięciny ma się arędator sam z dotyczącym tey dziesięciny właścicielem ułożyć.

12te Gdyby arędator w użytkowaniu swoim szkodę iakową odniosł, w ow czas tylko w tym zdarzeniu iemu przez ugodę miane bydź oznaczone wynadgrodzenie, będzie udzielone, gdyby zasianie użytku polnego wcale przepadło.

13te Potwierdzenie tego zaarędowania i maiącego bydź podług tego zawartego kontraktu od wysokiey kraiowey zwierzchności zawisło szczególnie.

Wszyscy zatym zaarędowania tego Folwarku życzący sobie, maią się w mieyscu i czasie wyżey rzeczonych znaydować.

Dradcki.
Gollmayer.
Rangstein.
Kannamiller.

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krak.
Dan w Krakowie dnia 20 Maia 1803.
Plinta.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Gallicyi Zachodniey uwiadamiaią niniey-szym Edyktem JW. Władysława Hrabię Branickiego, iż C. K. Fiscus imieniem funduszu edukacyi przeciwko massie krydalney JO zmarłego Kazimierza Xcia Sapie hy, tudzież przeciw JW. Władysławowi hrabi Branickiemu względem summy 580,000 zł pol do Sądow tuteyszych, żałobę podał, i pomocy Sądowey dopraszał się.

Gdy zaś też Sądy dla zagranicznego iego zamieszkania iemu tuteyszego sądowego adwokata Chylinskiego za obrońcę, z iego szkodą i niebespieczeństwem ustanowiły, z którym też Sprawa rozpoczęta podług przepisanego dla Gallicyi Zachodniey Sądowego porządku prowadzona i ukończona będzie: napomina się on ninieyszym Edyktem, aby w terminie 90 dni do odpowiedzi się stawił, i ustanowionemu dla siebie obrońcy dokumenta swe oddał, lub innego sobie patrona obrał, i tego Sądowi wymienił, i oraz tych podług prawa użył Krokow, które się do obrony swey Sprawy pożytecznemi bydź zdaią, gdyby bowiem tego nieuczynił i swą zaniedbał Sprawę, samby sobie szkodę może iaka stał wynikaiącą przypisać winien był.

Dan w Lublinie dnia 16. Lutego 1803 roku.

Gołaszewski.
Gruszecki.
Münch.

Z Rady C. K. Sądow Szlach: Lubelskich Galicy Zachod.
Sahaneck.